

STATSSTØTTE

C 14/94

Grækenland

(96/C 176/04)

(Tekst af betydning for EØS)

*(Artikel 92, 93 og 94 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab)***Kommissionens meddelelse i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2, til de andre medlemsstater og andre interesserede parter vedrørende støtte til luftfartsselskabet Olympic Airways**

Med følgende skrivelse har Kommissionen informeret den græske regering om sin beslutning om henholdsvis at genåbne og åbne proceduren i traktatens artikel 93, stk. 2.

»Den 7. oktober 1994 vedtog Kommissionen en beslutning (herefter kaldet »beslutningen«) om at støtte, der var blevet givet, og som skal gives til Olympic Airways (herefter kaldet »OA«) af Grækenland, er forenelig med det fælles marked og med aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter kaldet »aftalen«) i henhold til bestemmelserne i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og i aftalens artikel 61, stk. 3, litra c) ⁽¹⁾. Denne beslutning blev meddelt den græske regering den 10. oktober 1994. Støtten består af:

- de lånegarantier, selskabet hidtil er blevet indrømmet i medfør af artikel 6 i den græske lov nr. 96 af 26. juni 1975
- nye lånegarantier på 378 mio. US \$ for lån, der skal optages inden den 31. december 1997 til indkøb af nye fly
- en lempelse af selskabets gæld svarende til 427 mia. dr.
- konvertering af selskabets gæld for 64 mia. dr.
- en kapitaltilførsel på 54 mia. dr. i tre rater på henholdsvis 19, 23 og 12 mia. dr. i 1995, 1996 og 1997.

De fire sidste af disse fem støtteforanstaltninger indgår i en plan til omstrukturering og kapitalrekonstruktion af OA (herefter kaldet »planen«), som blev meddelt Kommissionen i juli 1993 med et supplement i maj 1994.

⁽¹⁾ EFT nr. L 273 af 25. 10. 1994, s. 22.

Beslutningens positive karakter var betinget af den græske regerings overholdelse af 21 tilsagn og betingelser. Overholdelse af disse betingelser og tilsagn skulle sikre, at støtteforanstaltningerne var forenelige med det fælles marked i henhold til bestemmelserne i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og aftalens artikel 61, stk. 3, litra c). I denne forbindelse har Kommissionen i sin analyse sikret, at den nævnte støtte indgår i en omstruktureringsplan, der sigter på at genetablere OA's levedygtighed inden for en rimelig frist, er gennemskuelig og nem at kontrollere og ikke bevirker, at Grækenlands vanskeligheder overføres til resten af Fællesskabet.

Den græske lov nr. 2271/94 af 23. december 1994 omfatter stort set gennemførelse af planens foranstaltninger og opfyldelse af flere af betingelserne i beslutningen.

I henhold til beslutningens artikel 1, litra g), kan Kommissionen i givet fald lade en uafhængig konsulent, valgt af Kommissionen i samråd med den græske regering, kontrollere de vigtigste resultater af planen såvel som opfyldelsen af de betingelser, der er knyttet til godkendelse af støtten. Endvidere skal den græske regering i henhold til artikel 1, litra h), i beslutningen dels hvert år — senest fire uger inden betalingen af de rater af kapitalforøgelsen, der er berammet til januar 1996 og januar 1997 — forelægge Kommissionen en rapport om planens gennemførelse, således at Kommissionen kan fremsætte sine bemærkninger hertil, dels udskyde betalingen af disse rater med fire uger, hvis Kommissionen forelægger rapporten for en uafhængig konsulent med henblik på vurdering.

I medfør af bestemmelserne i litra g) og h) har den græske regering den 12. december 1995 sendt en rapport om gennemførelse af planen til Kommissionen før udbetaling af kapitalforøgelsen på 23 mia. dr. i januar 1996. Kommissionen har i øvrigt sammen med den græske regering pålagt en uafhængig konsulent, Allan Stratford & Associates, at evaluere gennemførelsen af planen

og de opnåede resultater og at verificere, om betingelserne for modtagelse af støtte er opfyldt. Konsulentens endelige rapport blev forelagt Kommissionen den 16. februar 1996.

Grækenland har ved skrivelse af 21. december 1995 på Kommissionens opfordring accepteret at forlænge den periode, hvori Kommissionen kan fremsætte bemærkninger, til 23. februar 1996 som fastsat i artikel 1, litra h). Ved skrivelse på fransk af 17. januar 1996 til de græske myndigheder og på græsk den 30. januar stillede Kommissionen en række spørgsmål vedrørende overholdelse af flere af de betingelser, der var knyttet til beslutningen. Den græske regering svarede på disse spørgsmål i en skrivelse dateret den 1. februar 1996. Ved skrivelse af 8. februar 1996 meddelte Kommissionen de græske myndigheder, at i betragtning af de oplysninger, der var blevet sendt den 1. februar 1996, og som Kommissionen ikke tidligere havde haft kendskab til, skulle den otte ugers frist i henholdt til litra h) regnes fra 1. februar 1996, og at Kommissionens frist for at fremsætte bemærkninger derfor skulle flyttes fra 23. februar til 22. marts 1996. Endvidere bekræftede de græske myndigheder i en skrivelse af 12. marts 1996 deres villighed til på Kommissionens anmodning at udsætte fristen fra 22. marts til 18. april 1996. Den 19. marts 1996 sendte Kommissionen en ny skrivelse til de græske myndigheder, hvori den stillede yderligere spørgsmål om overholdelse af nogle af de betingelser, der var knyttet til beslutningen, og om, hvorledes det forholdt sig med nogle af elementerne i begrundelsen. De græske myndigheder accepterede endelig ved skrivelse af 2. april 1996 at udsætte fristen fra den 18. april til den 1. maj 1996.

Samtidig har der været mange kontakter mellem Kommissionen og de græske myndigheder, særlig gennem møder, der blev afholdt i Bruxelles den 20. februar, den 12., 14., og 27. marts, samt den 3. og 15. april 1996, hvor man i fællesskab drøftede alle de problemer og vanskeligheder, Kommissionen havde identificeret. Efter disse kontakter fremsendte de græske myndigheder den 16. april 1996 en dobbelt skrivelse til Kommissionen, hvori de præciserede deres holdning til problemerne og vanskelighederne.

Det viser sig på grundlag af det materiale, Kommissionen er i besiddelse af, og særlig på grundlag af konsulentens arbejde, at planen indtil videre er blevet korrekt

anvendt, og at OA har gjort en betydelig indsats for at opnå rentabilitet.

Det ser ud til, at foranstaltningerne til kapitalrekonstruktion af selskabet i henhold til artikel 1 i lov 2271/94 er i overensstemmelse med planen: den græske stat har overtaget OA's gæld til staten og til andre offentlige organer på i alt 427 mia. dr. Den har også konverteret en sum på 64,5 mia. dr. svarende til gæld hidrørende fra OA's lån hos græske og udenlandske banker til kapital. Den første rate kapitaltilførsel på 19. mia. dr. blev udbetalt den 1. juni 1995. Disse foranstaltninger har gjort det muligt at reducere selskabets finansieringsomkostninger ganske betydeligt, nemlig fra 236,9 mio. ECU i 1994 til 7,6 mio. ECU i 1995.

Samtidig har OA reduceret sine driftsudgifter ganske betydeligt og forøget sin produktivitet i overensstemmelse med planen. Således er personaleudgifterne blevet nedskåret fra 377,8 mio. dr. i 1993 til 334,1 mio. i 1994 og til 303,1 mio. i 1995 efter en ændring af arbejdsvilkårene, en fastfrysning af lønningerne i 1994 og 1995 og en nedskæring af personalet med 1 574 personer i 1994 og 1995, hvilket er mere end planlagt. Flere urentable ruter er udgået eller er blevet omlagt. OA har påbegyndt en intern omorganisering, som sigter på at reducere den tunge ledelse og indføre en mere fleksibel og decentraliseret struktur. Det gør en indsats for at tilfredsstille kundernes behov bedre gennem en uddannelsespolitik for personalet og ved at udvikle forskellige informations-systemer (Hermes 2, Promotheus, Edifact osv.). Det har forbedret sin kommercielle politik ved at foretage en vellykket ændring af marketingstrategien på de lange ruter og ved at anvende en mere differentieret prispolitik på de indenlandske ruter.

Alt dette er begyndt at bære frugt og fremgår af selskabets resultater. Antallet af passagerer på de internationale ruter er steget med 3,9% om året mellem 1993 og 1995, og passagertrafikken på det indenlandske net vokser med 5,7% om året. Den gennemsnitlige vækst ligger dog under væksten på EØS-markedet, jf. artikel 1, litra s). Den fortsatte vækst er ledsaget af en betydelig forbedring af driftsresultaterne. Selskabets årlige driftsresultat, som var klart negativt fra 1990 til 1993, steg til + 8,1 og + 50,7 mio. ECU i henholdsvis 1994 og 1995. Nettoresultatet er positivt for første gang i over 20 år med over 21,6 mio. ECU i 1995, selv om det ligger under de 41

mio. ECU, som figurerer i planen for 1995. Fremskrivningerne viser et øget overskud i de tre næste år.

OA synes således at gennemgå en meget tilfredsstillende genrejsning i overensstemmelse med den plan, som beslutningen bygger på, men det ser på den anden side også ud til at mange af de tilsagn og betingelser, der figurerer i beslutningens artikel 1, ikke er blevet overholdt af den græske stat. Kommissionen har konstateret, at følgende tilsagn og betingelser ikke er blevet overholdt:

- 1) **Den græske stats tilsagn om ikke mere at blande sig i OA's forvaltning, bortset fra hvad dens status som aktionær giver den adgang til i beslutningens artikel 1, litra b)**

Ifølge Kommissionens oplysninger fortsætter den græske stat med at blande sig utilbørligt i flere forhold forbundet med selskabets forvaltning, idet den sammenblander sin rolle som aktionær og som offentlig myndighed.

For det første udnævnes medlemmerne af bestyrelsen i OA's fem datterselskaber i praksis direkte af den græske regering, selvom dette retmæssigt påhviler to repræsentanter for OA's bestyrelse.

For det andet har medlemmerne af OA's bestyrelse en tendens til konstant og uventet at blande sig i den daglige forvaltning, særlig når det drejer sig om udnævnelse af personale. Det er i denne forbindelse påfaldende, at OA's bestyrelse i de seneste måneder har besluttet at holde møde en gang om ugen, hvilket er langt oftere end generel praksis i sammenlignelige selskaber.

Det er selvfølgelig normalt, at den græske regering, som er den eneste aktionær i OA, udpeger medlemmerne af selskabets bestyrelse. Det er også normalt, at bestyrelsen, som loven giver betydelige forvaltningsbeføjelser, fastsætter og godkender retningslinjerne for selskabets strategi. Men det er formanden eller de ledere, til hvem han har uddelegeret disse beføjelser, der foretager udnævnelse af personale, og som generelt forvalter selskabet for at opfylde de målsætninger,

bestyrelsen har afstukket. Disse forvaltningsprincipper for et selskab på OA's størrelse, som befinder sig i et mere og mere konkurrencepræget miljø, gælder stort set i hele Fællesskabet, men er for øjeblikket ikke de herskende principper for det nationale græske selskab. Den græske regering bekræftede dog i skrivelse til Kommissionen af 16. april 1996, at udnævnelse af ledere af OA's datterselskaber udelukkende henhørte under moderselskabets direktion, og at hverken den græske regering eller OA's bestyrelse burde blande sig i individuelle beslutninger om personale, da dette henhører under OA's direktion med undtagelse af udnævnelse af formand, »Chief Executive Officer« og generaldirektør.

Den græske stats indflydelse på selskabets bestyrelse fremgår også af, at bestyrelsens medlemmer hyppigt udskiftes, hvilket er en ulempe for selskabets stabilitet og forvaltning. I en virksomhed, der administreres efter kommercielle principper, er det helt exceptionelt, at medlemmer af bestyrelsen afskediges, før deres mandat udløber.

For det tredje har OA — efter ikrafttrædelsen af lov nr. 2271/94 — stadigvæk ikke status som aktieselskab på samme måde som et privat selskab på mindst to punkter, som angår personaleadministration. Dette gælder navnlig ansættelse af personale, idet artikel 4, stk. 4, i lov nr. 2271/94 fastsætter, at »fra datoen for denne lovs ikrafttrædelse falder OA og datterselskaberne Olympic Aviation SA og Olympic Touristique SA ikke længere ind under de gældende bestemmelser for virksomheder i den offentlige sektor med undtagelse af bestemmelserne i artikel 1-24 i lov nr. 2190/1994«. Artikel 1-24 i den græske lov nr. 2190/1994 gælder netop ansættelsesprocedurerne inden for det offentlige i Grækenland. Disse procedurer garanterer, at ansættelserne sker efter gennemsigtige og rimelige principper, men er tunge og dårligt egnede til forvaltning af personalet i en virksomhed som OA, særlig hvad angår sæsonpræget personale. Undtagelsen i artikel 4, stk. 4, viser, hvorledes staten fortsat udøver kontrol over et nøgleelement i selskabets forvaltning.

Det samme gælder reglerne for arbejdsforholdene. Artikel 4, stk. 2, i lov nr. 2271/94 fastsætter, at reglerne for arbejdsforholdene for personalet i OA, Olympic Aviation SA og Olympic Touristique SA »godkendes ved præsidentdekret på forslag fra Ministeriet for Transport og Kommunikation uanset bestemmelserne i artikel 8, stk. 3, i lov nr. 2224/94«. Det vides ikke med sikkerhed, om denne procedure gælder ud over 31. januar 1995. Samme artikel i lov

nr. 2271/94 fastsætter i øvrigt udtrykkeligt, at de aftaler, der blev truffet i december 1994 mellem OA og personalerepræsentanterne for selskabets flyvende personale om begrænsninger for timer i luften, arbejdstid og hviletid, samt enhver fremtidig aftale om disse spørgsmål også skal godkendes ved præsidentdekret på forslag fra Ministeriet for Transport og Kommunikation. Artikel 8, stk. 3, i den græske lov nr. 2224/1994, som indeholder de almindelige retsregler for virksomheder i Grækenland, fastsætter imidlertid, at de interne regler for arbejdsforholdene i virksomhederne skal godkendes i fællesskab af arbejdsgiverne og »virksomhedsudvalgene« (Συμβούλιο εργαζομένων), uden at staten blander sig på nogen måde, og de meddeles derefter Arbejdsministeriet.

Mere generelt er Kommissionen usikker med hensyn til den reelle rækkevidde af de førnævnte bestemmelser i artikel 4, stk. 4, i lov 2271/94. Den græske lov nr. 2366/95, som blev vedtaget i december 1995, fastsætter godtgørelsesbestemmelserne for langvarig sygdom for personalet i OA, Olympic Aviation SA og Olympic Touristique SA. Den fastsætter betingelserne for genansættelse efter den 31. oktober 1993 af personalet i Olympic Catering, som er et datterselskab af OA. Dette skaber tvivl om, hvorvidt OA har samme juridiske selvstændighed over for den græske stat som et aktieselskab.

For det fjerde udgør lov nr. 2271/94 i sig selv en indgriben i selskabets drift, i og med, at den fastsætter betingelserne for frivillig afgang for OA's personale samt regulerer arbejdsforholdene i virksomheden. Efter meddelelsen af beslutningen til de græske myndigheder, skulle OA kun være underkastet de almindelige regler, i givet fald suppleret af virksomhedens interne aftaler, navnlig for så vidt angår regler for arbejdsforholdene og social sikkerhed. Denne tilsidesættelse af beslutningen viser sig klart i forbindelse med godtgørelserne ved frivillig afgang, da disse i henhold til artikel 2, stk. 4, i lov nr. 2271/94 forhøjes med 25 % samt en svarende til to måneders løn sammenlignet med de normale godtgørelser.

For det femte ser det ud til, at OA stadig ikke har fuld frihed til at definere og organisere sit net. Olympic Aviation skulle således være forpligtet til at drive seks til syv mindre, ikke-rentable ruter mellem fastlandet og de græske øer. Disse oplysninger

dementeres dog af de græske myndigheder, som i deres skrivelse af 16. april 1996 erklærer, at det ikke påhviler dem at udtale sig om åbningen, bibeholdelsen eller lukningen af en bestemt rute. I denne skrivelse udtaler de også, at de har til hensigt i givet fald at anvende bestemmelserne i artikel 4 i forordning (EF) nr. 2408/92⁽¹⁾, hvor det drejer sig om forpligtelse til offentlig tjeneste.

For det sjette sikrer OA befordring af den græske presse til en latterlig pris, svarende til 5 % af den internationale fragttarif, som 90 % af den internationale presse må rette sig efter. Selv om den græske regering påstår, at den ikke formelt pålægger OA denne opgave, som vurderes til 1,5 mia. dr. om året, viser den ekstremt lave pris i forhold til omkostningerne en situation, som er fuldstændig unormal, og som ingen virksomhed med reel forvaltningsautonomi ville acceptere i det lange løb. De græske myndigheder har i deres skrivelse af 15. april 1996 i øvrigt informeret Kommissionen om, at dette spørgsmål bliver løst inden for fire måneder efter drøftelser mellem presseministeren og de pågældende parter.

Vedrørende de to sidste punkter må det præciseres, at Kommissionen ikke ønsker at sætte spørgsmålstejn ved beflyvning, som udgør offentlig tjeneste, og som de græske myndigheder ønsker udført, men der må sættes en stopper for, at OA pålægges urimelige byrder uden forudgående offentligt udbud og uden økonomisk kompensation.

For det syvende har den græske stat og de græske civile luftfartsmyndigheder indtil nu aldrig betalt flybilletter udstedt af OA til deres embedsmænd og andet personale. Det drejer sig om et beløb på flere milliarder drakmer. Det forhold, at en sådan gæld ikke afvikles, er en uholdbar situation og viser, at der stadig er et afhængighedsforhold mellem den græske stat og det nationale luftfartsselskab. De græske myndigheder har ved skrivelse af 16. april 1996 meddelt, at dette problem også bliver løst inden for fire måneder som led i en generel ordning mellem OA og de græske luftfartsmyndigheder (se nedenfor).

⁽¹⁾ EFT nr. L 240 de 24. 8. 1992, s. 8.

2. **Den græske stats tilsagn om at give OA en skattemæssig status af aktieselskab i lighed med de græske privatretlige virksomheder, idet OA dog fritages for eventuelle skatter på operationer til rekapitalisering af virksomheden i henhold til planen (artikel 1, litra c), i beslutningen**

Ovennævnte artikel 4, stk. 4, i lov nr. 2271/94, som fastsætter, at OA ikke længere falder ind under ordningen for offentlige virksomheder i Grækenland, indebærer, at OA får en skattemæssig status i henhold til almindelig gældende ret. Artikel 1, stk. j.f., i samme lov udelukker i øvrigt OA fra anvendelsesområdet for »f« i artikel 37a som ændret ved lovdekret 3323/1955, som indeholder bestemmelser om skat på offentlige virksomheders indtægter. Artikel 1, stk. j.b., i lov nr. 2271/94 er dog affattet således: »OA's og Olympic Aviation SA's overskud for finansårene 1994, 1995, 1996 og 1997 fritages for enhver form for skat eller offentlig afgift, for så vidt de hovedsagelig hidrører fra omlægningen af deres regnskabsstruktur i overensstemmelse med den godkendte saneringsplan, på betingelse af, at dette overskud stilles til rådighed for kapitalrekonstruktionen og omorganiseringen af virksomheden«. Denne bestemmelse går langt videre end den fritagelse, der er omhandlet i beslutningens artikel 1, litra c). Undtagelsen gælder kun for beskatning af det exceptionelle overskud, som — udelukkende for året 1994 — skyldes overtagelse af OA's gæld til et beløb af 427 mia. dr., da konverteringen af selskabets gæld for 64 mia. dr. og de forskellige kapitaltilførsler på i alt 54 mia. dr. ikke har nogen direkte betydning for beskatning af selskaberne. Når undtagelsen generaliseres som fastsat i artikel 1, stk. j.b., i lov nr. 2271/94, kan man således ikke betragte OA som havende en skattemæssig status af aktieselskab i lighed med græske privatretlige virksomheder for årene 1995, 1996 og 1997.

Det samme gælder for undtagelse i artikel 1, stk. i), i lov nr. 2271/94. I henhold til denne bestemmelse er »OA fritaget for enhver provision, skat eller afgift til staten eller til tredjemand samt for enhver anden yderligere udgift« i forbindelse med lånegarantierne fra den græske stat og de forskellige kapitaltilførselsrater. Undtagelsen i beslutningens artikel 1, litra c), gælder dog kun for skatter, men ikke for alle de øvrige udgifter, som selskabet kan komme ud for, og den sigter endvidere kun på rekapitaliseringsoperationer, hvorunder lånegarantier ikke figurerer.

Med hensyn til OA's skattemæssige status har de græske myndigheder i deres skrivelse af 16. april 1995

accepteret at ændre artikel 1, stk. j.b. lov nr. 2271/94, således, at den er i overensstemmelse med beslutningen. De har også præciseret rækkevidden af undtagelsen i artikel 1, stk. i., i lov nr. 2271/94, uden at de dog har foreslået ændringer, der bringer den i overensstemmelse med beslutningen.

3. **Den græske stats tilsagn om at bringe aftalerne mellem den græske stat og OA i overensstemmelse i den tredje luftfartspakke inden den 31. december 1994 i beslutningens artikel 1, litra d)**

Præsidentdekretet om ophævelse af den præferencestilling, som OA nød godt af indtil den 31. december 1995 med hensyn til beflyvning af indenrigsruterne på det græske fastland, og som Kommissionen modtog et udkast til den 30. januar 1996, er endnu ikke trådt i kraft. Det forholder sig ganske vist således, at bestemmelserne i forordning (EF) nr. 2408/92, navnlig artikel 3, er direkte gældende i Grækenland, uanset at den gældende nationale lovgivning eventuelt indeholder modsatte bestemmelser. Forsinkelsen i vedtagelsen af dette dekret indebærer for øjeblikket, at den græske regering tilsidesætter ovennævnte tilsagn.

Der ser heller ikke ud til, at den græske stat har ophævet OA's præferencestilling med hensyn til beflyvning af indenrigsruteforbindelserne på det græske fastland, som ikke blev drevet af OA inden 1. januar 1993, eller som ikke siden denne dato er blevet drevet regelmæssigt af OA, bl.a. de forbindelser, som drives på sæsonmæssigt grundlag. Dette betyder ikke blot en tilsidesættelse af tilsagnet i beslutningens litra d), men også af de græske myndigheders tilsagn i beslutningens litra u).

4. **Den græske stats tilsagn om, i overensstemmelse med fællesskabsretten, ikke mere at yde OA nogen form for støtte i beslutningens artikel 1, litra e)**

Dette tilsagn er tilsyneladende blevet tilsidesat på to forskellige måder.

For det første fastsætter artikel 2, stk. 12a, i lov nr. 2271/94, at »omkostningerne forbundet med frikøbelse for militærtjeneste og de foregående tjenesteår i henhold til stk. 2 og godtgørelserne i henhold til stk. 4 og stk. 7, litra b), i denne artikel betales af statsbudgettet med op til 11 mia. dr.«. Dette beløb på 11 mia. dr. udgør støtte, da staten direkte påtager sig omkostninger, som normalt skulle betales af OA.

Denne støtte påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne og forårsager konkurrenceforvridning på grund af luftfartstransportens internationale dimension, og fordi den alene er forbeholdt OA. Det drejer sig derfor om støtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1, og aftalens artikel 61, stk. 1. De omstændigheder, som de græske myndigheder fremfører i deres skrivelse af 16. april 1996 — nemlig at dette beløb til dels skal kompensere for den ekstra udgift, som den græske stat pålægger OA ved forøgelsen af godtgørelserne ved frivillig afgang (se ovenfor), for de tab, der skyldes forsinkelsen i Kommissionens vedtagelse af beslutningen, og de græske myndigheders vedtagelse af lov nr. 2271/94, samt for de store omkostninger, der er forbundet med frikøbelse for militærtjeneste og de forudgående tjenesteår — ændrer intet ved dette.

For det andet er OA som tidligere nævnt fritaget for enhver form for beskatning eller offentlige afgifter i årene 1995, 1996 og 1997. Det er også fritaget for alle skatter og afgifter forbundet med lånegarantierne. Disse foranstaltninger til fordel for OA udgør ligeledes en ny statsstøtte, da de — som tidligere forklaret — ikke indgår i beslutningens artikel 1, litra c). Ganske vist har denne bestemmelse kun ringe, for ikke at sige ingen, betydning for beskatning af virksomhederne, idet OA under alle omstændigheder kan overføre de akkumulerede tab fra de foregående år på overskuddet for de nævnte tre år. Dog er der efter Kommissionens opfattelse ikke desto mindre rent formelt tale om støtte.

Kommissionen betvivler i øvrigt, at de forskellige støtteforanstaltninger kan betragtes som undtagelser i henhold til traktatens artikel 92, stk. 2 og 3.

Endelig har OA ikke betalt landings- og opholdsafgifter i de græske lufthavne, siden beslutningen er blevet meddelt. Ifølge de græske myndigheder er selskabet ikke formelt fritaget for betaling af disse afgifter, der opføres som passiv gæld. OA blev fritaget for betaling af landings- og opholdsafgifter i græske lufthavne i henhold til artikel 5, stk. 1 og 2, i dekret nr. DII/C/35502/15316 af 16. september 1994, og denne fritagelse er aldrig formelt blevet ophævet. Vedrørende dette har de græske myndigheder i deres skrivelse af 16. april 1996 meddelt, at de dels er villige til formelt at foretage denne ophævelse, og dels at OA's gæld, hvad angår afgifter for landing og ophold, skal indgå i en generel ordning, som skal træde i kraft i løbet af fire måneder som led i en udgligning med OA's tilgodehavender overfor den græske stat og de græske civilflugtsmyndigheder for billetter, de har modtaget og endnu ikke betalt (se ovenfor).

5. Den græske stats tilsagn om at acceptere princippet om, at andre selskaber end OA har tilladelse til at beflyve forbindelserne mellem Grækenland og de lande, der ikke hører til EØS, og som følge heraf udelukkende at foretage udpegninger af et eller flere luftfartsselskaber på grundlag af indholdet af hver enkelt ansøgning (beslutningens artikel 1, litra o)).

Præsidentedekretet om ophævelse af OA's præferencetilling hvad angår eneret på international ruteflyvning (befordring af passagerer, fragt og post) under græsk flag mellem Grækenland og lande, der ikke hører ind under Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, er endnu ikke trådt i kraft. Det er det samme dekret, der ophæver OA's præferencetilling på de græske indenrigsforbindelser, og som blev sendt til Kommissionen den 30. januar 1996. Den konstaterede forsinkelse efter beslutningens meddelelse betyder igen, at dette tilsagn er blevet tilsidesat.

Kommissionen mener, at den græske stats manglende overholdelse af flere af disse tilsagn og betingelser i beslutningen, sætter spørgsmålstegn ved grundlaget for denne beslutning. Kommissionen sikrede sig i denne beslutning først og fremmest, at der til støtten var knyttet et tilsagn om inden for et rimeligt tidsrum at genetablere OA's levedygtighed, og at støtten ikke var i

modstrid med den fælles interesse og ikke overførte OA's vanskeligheder til dets konkurrenter i Fællesskabet.

Kommissionen tog i sin beslutning hensyn til, at planen med tiden skulle kunne genoprette OA's levedygtighed, idet man ikke bare så på, hvorvidt støtten stod i forhold til selskabets økonomiske behov, og om foranstaltningerne til intern omstrukturering var effektive, særlig hvad angår nedskæring af omkostningerne, men også på den græske regerings vilje til meget hurtigt at gøre OA autonomt, således at det ville være i stand til at klare den nye konkurrencesituation. Det drejede sig ikke om at privatisere OA, men i det mindste at skabe et selskab, der forvaltes som en privat virksomhed. Den græske stats indblanding i selskabets forvaltning, enten direkte eller gennem bestyrelsen, særlig hvad angår udnævnelse af personale og udpegning af ledere af datterselskaberne, samt utidige ændringer af bestyrelsens sammensætning, bibeholdelse af procedurer, der henhører under offentlig ret, med henblik på ansættelse af personale eller bestemmelser om arbejdsforholdene og endvidere den stadige forekomst af særlige lovindgreb over for OA, navnlig på det sociale område, viser tværtimod, at der foreligger en situation, hvor OA er afhængig af den græske stat, hvilket gør det svært for selskabet at overleve på det liberaliserede indre marked. Det er også tilfældet med de hyppige udskiftninger af bestyrelsen, pålæggelsen af uberettigede udgifter på grund af godtgørelser ved frivillig afgang, omlægning af nettet og transport af pressen eller manglende betaling af gæld til OA.

Beslutningen var desuden begrundet med, at »enhver bibeholdelse af beskyttede situationer har og vil sætte spørgsmålstegn ved virksomhedens levedygtighed og således ved troværdigheden af genrejsningsplanen i en international sammenhæng med øget konkurrence og i den nye ramme med åbning af dominerende markeder i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde«. De uberettigede frister, som de græske myndigheder har sat for at vedtage love, der ophæver OA's monopoler på græske indenrigsruter og udenrigsruter til tredjelande viser, at den beskyttede situation bibeholdes. Dette er også tilfældet med den nye statsstøtte, som gives til OA i form af udbetaling af et beløb på 11 mia. dr. eller i form af skattefritagelse for årene 1995 til 1997 og for lånegarantier eller i form af fritagelse for afgifter, der ikke er af skattemæssig karakter, og som berører kapitalforøgelserne, eller i form af fritagelse for landings- og opholdsafgifter.

OA's vanskeligheder må ikke overføres til dets konkurrenter i Fællesskabet, og Kommissionen har således

sikret sig, »at ydelsen af den pågældende støtte, som sikrer OA's overlevelse og dermed medfører en videreførelse af en del af OA's monopolvirksomhed, ikke vil være en hindring for åbningen af markederne og udviklingen af konkurrencen i EØS, navnlig over for de andre luftfartsselskaber, der er registreret i Grækenland«. Bibeholdelse af OA's monopol på de græske indenrigsruter og forbindelserne mellem Grækenland og tredjelande medfører handelshindringer for OA's konkurrenter og særlig de andre luftfartsselskaber, der er registreret i Grækenland. Udbetaling af ny statsstøtte til OA, som nævnt ovenfor, vil også øge konkurrenternes vanskeligheder. Man må i denne forbindelse minde om, at de græske myndigheders tilsagn om ikke at udbetale yderligere støtte, er et meget vigtigt element i beslutningen.

Beslutningen bygger iøvrigt på den græske regerings forsikringer om, at OA, undtagen skattemæssigt, allerede henhørte under almindelig ret, navnlig på det sociale, regnskabsmæssige og finansielle plan (tredje afsnit i beslutningens del 5). Det drejer sig i den forbindelse om at sikre, at OA i fremtiden forvaltes som en virksomhed under almindelig ret. De forskellige tidligere nævnte elementer, navnlig bestemmelserne i lov nr. 2271/94 synes dog at bevise, at det ikke forholder sig således, i hvert fald ikke på det sociale område.

De græske myndigheder har ganske vist under de kontakter, de i flere uger har haft med Kommissionen, og i de to skrivelser af 16. april 1996 givet udtryk for deres vilje til at løse mange af de her nævnte problemer. De foreslåede løsninger vedrører dog ikke alle disse spørgsmål, og de er heller ikke endnu blevet ført ud i livet.

Da mange af de tilsagn, der var knyttet til beslutningen, ikke er blevet overholdt, må Kommissionen udtrykke alvorlig tvivl om, hvorvidt de forskellige støtteforanstaltninger i beslutningen stadig er forenelige med bestemmelserne i artikel 92 i traktaten og artikel 61 i aftalen. De her nævnte nye omstændigheder, navnlig tilsidesættelsen af betingelserne, betyder, at den ligevægt, beslutningen repræsenterede, ikke længere eksisterer, hvilket bringer den tilladelse, der er givet til de forskellige støtteforanstaltninger, i fare. Kommissionen må således igen undersøge de pågældende støtteforanstaltninger, idet der tages hensyn til de relevante elementer, navnlig hvad angår ledsagebetingelsernes rækkevidde og tilstrække-

lighed, med henblik på at vedtage en ny beslutning, som eventuelt kan være forskellig fra beslutningen af 7. oktober 1994.

Kommissionen må ligeledes i forbindelse med ovenstående udtrykke alvorlig tvivl om, hvorvidt den nye støtte, der er blevet givet til OA i form af den græske stats overtagelse af en sum på 11 mia. dr., i skattefritagelse for perioden 1995 til 1997 og for lånegarantier, undtagelser af ikke-skattemæssig karakter forbundet med kapitalforøgelsen, samt muligvis fritagelse for landings- og opholdssafgifter, er forenelig med bestemmelserne i traktatens artikel 92 og aftalens artikel 61.

Kommissionen har derfor besluttet at genåbne proceduren i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2, første afsnit, hvad angår den støtte, der er omfattet af beslutningen, og at åbne samme procedure, hvad angår den nye støtte.

Som led i denne procedure opfordrer Kommissionen herved den græske regering til at fremsætte sine bemærkninger senest en måned efter datoen for denne skrivelse og at meddele alle oplysninger, der måtte være nødvendige for vurderingen af sagen.

Kommissionen informerer også den græske regering om, at den, inden for rammerne af samme procedure gennem en offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* opfordrer de andre medlemsstater og andre interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger. I henhold til protokol 27 til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde sender den også en kopi af denne skrivelse til EFTA-Tilsynsmyndigheden og offentliggør en bekendtgørelse i EØS-afsnittet i og EØS-tillægget til *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Den opfordrer

Tilsynsmyndigheden, medlemsstaterne og EFTA-parterne i EØS-aftalen samt interesserede tredjeparter til at fremsætte deres bemærkninger.

Kommissionen skal minde den græske regering om, at ifølge bestemmelserne i EØF-traktatens artikel 93, stk. 3, må ingen støtteforanstaltning gennemføres, før proceduren efter EØF-traktatens 93, stk. 2, har ført til Kommissionens endelige beslutning. Dette gælder særlig for de rater kapitaltilførsel på 23 og 12 mia. dr., som skulle udbetales i henholdsvis 1996 og 1997.

Kommissionen skal endvidere henlede den græske regerings opmærksomhed på den skrivelse, som Kommissionen den 3. november 1983 sendte til samtlige medlemsstater om deres forpligtelser i henhold til EØF-traktatens artikel 93, stk. 3, og den meddelelse, der blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* nr. C 318 af 24. november 1993, og ifølge hvilken der kan kræves tilbagebetaling af støtte, som ydes ulovligt, dvs. før Kommissionens endelige beslutning som led i proceduren efter EØF-traktatens 93, stk. 2 foreligger.»

Kommissionen opfordrer herved de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter til senest en måned efter datoen for offentliggørelsen af denne meddelelse at fremsætte deres bemærkninger om de pågældende foranstaltninger. Bemærkningerne sendes til:

Europa-Kommissionen
Rue de la Loi/Wetstraat 200
B-1049 Bruxelles/Brussel.

Bemærkningerne vil blive videresendt til Grækenland.